



## KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS TARYBA

### SPRENDIMAS DĖL KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2023 METŲ ATASKAITOS PATVIRTINIMO

2025 m. kovo 31 d. Nr. TS-47  
Kazlų Rūda

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 32 punktu, 15 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 36 straipsniu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 5 dalimi, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsnio 2 dalimi, Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003-08-11 įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, Kazlų Rūdos savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Kazlų Rūdos savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2023 metų ataskaitą (pridedama).

Savivaldybės meras

Mantas Varaška

PATVIRTINTA  
Kazlų Rūdos savivaldybės tarybos  
2025 m. kovo 31 d. sprendimu  
Nr. TS-47



## **Kazlų Rūdos savivaldybės 2023 metų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita**



2024 m.

## TURINYS

ĮVADAS .....	3
I SKYRIUS .....	3
KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ DEMOGRAFINĖ SITUACIJA .....	3
1.1.	
Gyventojai .....	3
1.2. Socioekonominė situacija ir sveikata savivaldybėje .....	5
II SKYRIUS .....	5
2023 .....	5
III SKYRIUS .....	11
.....	11
3.1. Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyventojų .....	11
3.2. Bandymų žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų .....	12
3.3. Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų .....	13
IŠVADOS .....	15
REKOMENDACIJOS .....	16

## IVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Kazlų Rūdos savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai atspindi kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (LSS) tikslai ir jų uždaviniai. Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritetines kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms. Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

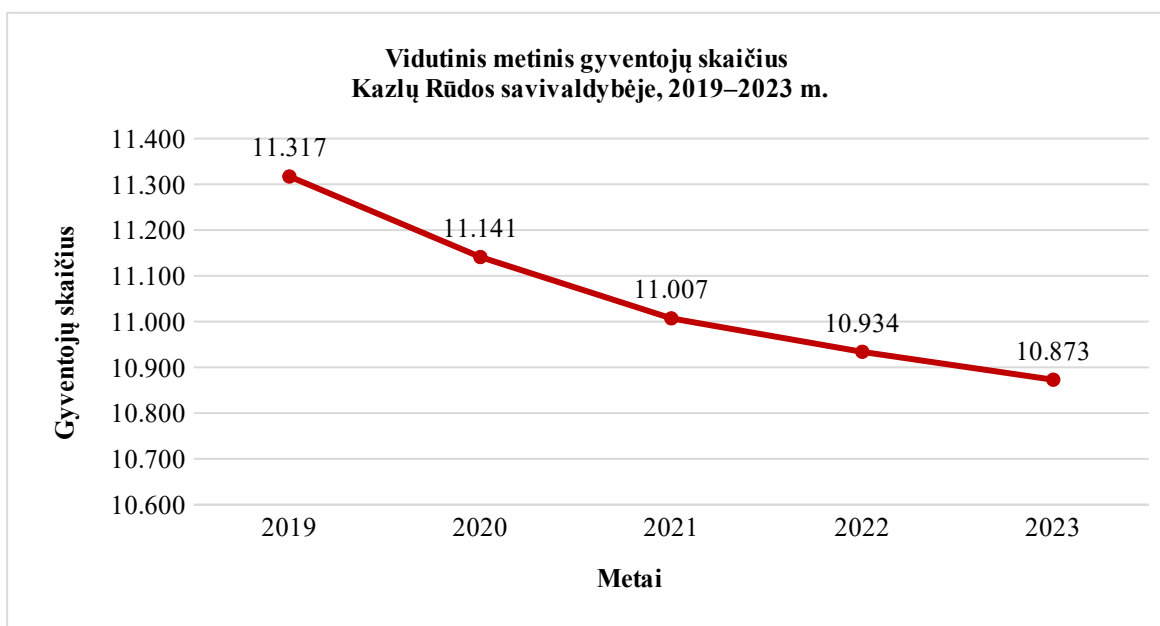
## I SKYRIUS

### KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

#### 1.1. Gyventojų skaičius

Nuo 2019 m. Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų skaičius mažėjo (1 pav.), 2022 m. savivaldybėje gyveno 10934 gyventojai, o 2023 m. gyventojų skaičius sumažėjo iki 10873 gyventojų, per penkerius metus savivaldybės gyventojų skaičius sumažėjo 444.

2023 m. Lietuvoje miesto gyventojai sudarė 68,4 proc. visų gyventojų, o kaimo vietovėse gyveno 31,6 proc., tuo tarpu Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojai mieste ir kaimo vietovėse pasiskirstę apylygiai – mieste 50,4 proc., o kaime gyvenančių 49,6 proc.



**1 pav.** Vidutinis metinis gyventojų skaičius Kazlų Rūdos savivaldybėje, 2019–2023 m.  
(Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema)

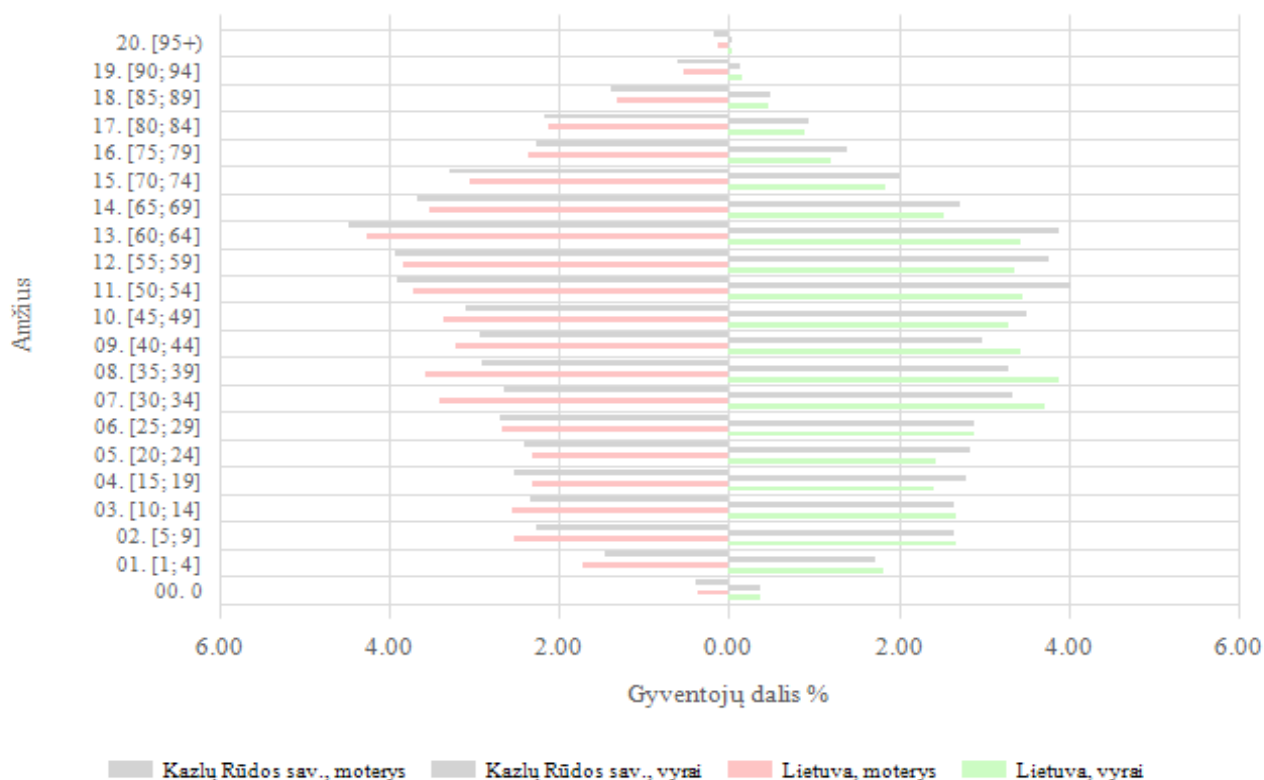
Darbingo amžiaus gyventojų skaičius Kazlų Rūdos savivaldybėje 2022 m. buvo didesnis nei 2023 m. (6872 ir 6796 gyv.).

2023 metais Kazlų Rūdos savivaldybėje 0–17 metų amžiaus gyventojų dalis buvo 16,7 proc. (mažiau nei 2022 m. – 16,9 proc.), Lietuvoje šis rodiklis didesnis – 17,6 proc. 18–44 metų amžiaus gyventojų dalis savivaldybėje sudarė 31,4 proc., o šalies vidurkis kiek didesnis – 33,4 proc., 45–64 metų amžiaus gyventojų dalis Kazlų Rūdos savivaldybėje – 30,6 proc., Lietuvoje kiek mažesnė – 28,8 proc.

Didžiąją savivaldybės gyventojų pasiskirstymo pagal amžiaus grupes dalį sudaro 60–64 metų amžiaus moterys kas sutampa su bendru šalies rodikliu (2 pav.). Didžioji dalis vyrų, gyvenančių Kazlų Rūdos savivaldybėje yra 50–54 metų amžiaus, tuo tarpu Lietuvoje didžiąją dalį vyrų sudaro 35–39 metų vyrai.

65 metų ir vyresnių asmenų savivaldybėje buvo 21,2 proc., Lietuvoje kiek mažiau – 20,2 proc.

### Amžiaus profilis, 2023



**2 pav.** Kazlų Rūdos savivaldybės demografinis medis, 2023 m.  
(Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema)

Natūrali gyventojų kaita (arba prieaugis) ir migracija yra du pagrindiniai demografiniai rodikliai, nurodantys gyventojų skaičiaus pokytį (jų dviejų suma ir apsprendžia populiacijos augimą/traukimąsi), 2023 m. Kazlų Rūdos savivaldybėje gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv. buvo -6,6, tai rodo, kad savivaldybės populiacija mažėja. Kazlų Rūdos savivaldybėje 2023 m. gimė 24 kūdikiais mažiau nei 2022 m. (2022 m. gimė 95 kūdikiai, o 2023 m. – 71).

2023 m. Kazlų Rūdos savivaldybėje mirė 174 žmonės, tai yra 33 žmonėmis mažiau nei 2022 m. Mirtingumas 1000 gyv. Kazlų Rūdos savivaldybėje yra didesnis už bendrą Lietuvos vidurkį.

## 1.2. Socioekonominė situacija ir sveikata savivaldybėje

### Socioekonominė situacija savivaldybėje

- Ilgalaikis nedarbo lygis Kazlų Rūdos savivaldybėje nuo 2022 m. sumažėjo, 2022 m. buvo 5,6 proc., o 2023 m. 3,2 proc., tačiau išliko aukštesnis už bendrą šalies vidurkį – 2023 m. – 1,7 proc.
- Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyventojų nuo 2022 m. truputį sumažėjo – 2022 m. 33/1000 gyv., o 2023 m. 32,6/1000 gyv. Bendras šalies rodiklis buvo žemesnis už Kazlų Rūdos savivaldybės vidurkį – 2023 m. 23,9/1000 gyv.
- Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais rodiklis 100 000 gyv. Kazlų Rūdos savivaldybėje nuo 2022 m. kilo ir 2023 m. buvo 36,9/100 000 gyv., bet išliko žemesnis už šalies vidurkį (82,1/100 000 gyv.).
- Nepilnamečių, įtariamų padarius nusikalstamas veikas skaičius 100 000 gyv. Kazlų Rūdos savivaldybėje nuo 2022 m. sumažėjo du kartus ir 2023 m. buvo 244,5/100 000 gyv. Šis rodiklis buvo mažesnis už Lietuvos vidurkį – 584/100 000 gyv.


### Sveikata savivaldybėje

- Savivaldybėje, 2022 m. išaugo ligotumas infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis – 2022 m. 935,6/10 000 gyv., o 2023 m. 1120,2/10 000 gyv., kas yra daugiau už šalies vidurkį – 1075,3/10 000 gyv.
- Ligtumas depresija nuo 2022 m. didėjo – 2022 m. buvo 322,8/10 000 gyv., o 2023 m. 327,4/10 000 gyv., šis rodiklis išliko aukštesnis už bendrą šalies vidurkį 2023 m. 238,7/10 000 gyv.
- Ligtumas kraujotakos sistemos ligomis nuo 2022 m. kilo, 2022 m. buvo 3525,7/10 000 gyv., o 2023 m. 3644,8/10 000 gyv. ir išliko aukštesnis už Lietuvos vidurkį – 2023 m. 3387,4/10 000 gyv.
- Tiek Kazlų Rūdos savivaldybėje, tiek visoje Lietuvoje nuo 2022 m. išaugo ligotumas urogenitalinės sistemos ligomis, 2022 m. Kazlų Rūdos sav. buvo 1677,3/10 000 gyv., o 2023 m. 1942,4/10 000 gyv. ir buvo tik truputį žemesnis už šalies vidurkį 2023 m. – 1988,6/10 000 gyv.
- Didžiausias mirtingumas yra nuo kraujotakos sistemos ligų, 2023 m. 984,1/100 000 gyv., šis rodiklis yra aukštesnis už šalies vidurkį – 2023 m. 670,8/100 000 gyv.

## II SKYRIUS

### 2023 METŲ KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

1 lentelė. 2023 m. Kazlų Rūdos savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės			
	Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.
Strateginis tikslas									
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)	➔	74.8	75	73.7	0.97	77.5	71.1		80.5

Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą	➔	77.5	55	71.7	1.01	76.7	86.9		69.4
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį									
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą									
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.	↓	36.8	4	18.3	1.88	19.6	74.0		0.0
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.	↓	34.7	4	17.3	1.85	18.8	71.2		0.0
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų	↑	55.2	6	27.4	1.24	44.6	89.8		9.9
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl.	↓	55.4	54	65.5	1.00	55.2	192.6		30.1
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	↓	3.2	215	5.8	1.88	1.7	4.1		0.3
Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.	↓	-6.6	-72	-6.1	-0.66	10.0	-25.4		55.5
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu									
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	↓	73.6	8	88.4	0.94	78.7	200.3		50.1
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	↓	64.8	8	85.2	0.85	75.8	172.2		47.9
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.	↑	395.0	515	375.6	1.12	352.1	630.3		199.7
Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	↑	32.6	355	33.1	1.36	23.9	79.7		4.2
Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	↓	46.0	5	36.6	2.13	21.6	84.4		0.0
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	↓	55.2	6	39.6	2.24	24.6	98.5		0.0
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką									
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą									
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	↓	0.0	0	0.5	0.00	0.9	2.9		0.0
Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	↑	177.6	41	143.4	1.32	134.5	200.6		77.8
Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	↑	78.0	53	83.4	1.19	65.7	116.7		46.6
Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (NVSC duom.)	↓	0.0	0	0.0	0.00	35.7	92.1		0.0
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį									
Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↓	0.0	0	6.1	0.00	2.8	28.7		0.0

SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↓	0.0	0	6.8	0.00	2.7	31.4		0.0
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↑	27.6	3	27.4	1.89	14.6	46.0		0.0
SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↑	22.3	3	25.9	1.57	14.2	35.2		0.0
<b>2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių</b>									
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	0.0	0	9.1	0.00	6.2	34.6		0.0
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	0.0	0	10.6	0.00	6.2	28.5		0.0
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	→	0.0	0	0.0	0.00	1.1	13.0		0.0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	→	0.0	0	0.0	0.00	1.1	10.3		0.0
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.	↑	3.7	4	3.4	0.69	5.4	9.9		0.0
<b>2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą</b>									
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	↓	853.6	854	1075.3	1.07	797.8	32935.2		20.0
<b>3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą</b>									
<b>3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą</b>									
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	0.0	0	0.0	0.00	3.5	14.3		0.0
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	0.0	0	0.0	0.00	3.5	17.2		0.0
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	18.4	2	33.5	0.84	21.8	78.5		0.0
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	14.7	2	30.6	0.72	20.5	70.3		0.0
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	→	194.2	10873	200.1	0.97	199.6	66.3		384.2
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	↓	205.1	10873	214.5	1.26	162.8	34.5		325.6
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.	↓	36.8	4	39.6	0.45	82.5	417.9		0.0
<b>3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius</b>									
Kūdikų, žindyčių išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	↓	17,8	14	26,7	0,47	37,8	6,6		62.1
<b>4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius</b>									
<b>4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais</b>									
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	↓	22.3	241	17.8	1.07	20.9	43.8		9.9
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	↓	1.0	9	1.7	0.53	1.9	3.7		0.8



4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk.	➔	1.7	34	1.9	1	1.7	1.1		6.0
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv.	➔	8.8	10	9.3	1.2	7.2	2.5		13.8
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	➔	9.8	106431	9.9	1.08	9.1	5.5		11.0
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	➔	0.0	0	3.0	0.00	4.0	28.7		0.0
Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	➔	0.0	0	3.0	0.00	2.6	24.4		0.0
Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (NVSC duomenys)	⬇	0.0	0	0.3	0.00	2.2	4.2		0.0
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą									
Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių	⬆	0.0	0	12.4	0.00	2.8	40.0		0.0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, %	➔	98.5	66	90.6	1.14	86.7	50.0		100.0
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielite, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), %	➔	96.2	75	97.0	1.07	89.9	72.0		100.0
Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	➔	4.8	42	4.0	0.41	11.6	2.5		43.2
Vaikų (7-17 m.), neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	⬆	18.5	193	20.5	0.78	23.8	4.8		33.5
Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų	⬇	0.0	0	8.2	0.00	1.4	14.6		0.0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	➔	984.1	107	1002.6	1.47	670.8	1235.6		383.1
SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	➔	903.0	107	934.4	1.37	659.1	953.5		453.1
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	⬇	239.1	26	277.3	0.88	271.1	450.4		195.0
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	⬇	215.7	26	250.0	0.84	256.0	394.1		210.6
Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.	⬆	331.1	36	316.9	2.15	154.0	497.3		24.4
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų	⬆	298.8	36	291.8	1.99	150.5	432.0		15.8

(I60-I69) 100 000 gyv.									
Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	➔	54.3	59	63.7	0.78	70.0	112.1		31.1
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	⬆	49.8	864	39.4	0.83	59.7	27.0		76.5
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	⬆	65.3	1592	59.7	1.08	60.3	32.7		73.7
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje	⬆	58.6	2265	52.3	1.04	56.5	33.8		67.7
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje	➔	47.6	1182	52.1	1.11	42.8	19.5		58.8

**Atsižvelgiant į LSS išskeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis, matoma, kad:**

**1.1. Uždavinio „sumažinti skurdo lygį ir nedarbą“** rodikliai Kazlų Rūdos savivaldybėje ryškiai nesiskiria nuo Lietuvos vidurkio, tačiau išsiskiria didesnis ilgalaikio nedarbo lygis ir bandymų žudyti skaičius.

**1.2. Uždavinio „sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu“** rodikliai savivaldybėje daugeliu atvejų yra panašūs į Lietuvos vidurkį, tačiau sergamumo tuberkulioze rodikliai yra gerokai didesni už šalies vidurkį.

**2.1. Uždavinio „kurti sveikas ir saugias darbo bei buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą“** daugelis rodiklių yra panašūs į šalies vidurkį, tačiau traumų dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje rodiklis yra prastesnis už šalies vidurkį.

**2.2. Uždavinio „kurti sveikas ir palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį“** mirtingumo nuo paskendimo rodikliai yra geresni už šalies vidurkį, o nuo nukritimo – prastesni.

**2.3. Uždavinio „mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių“** rodikliai yra geresni už Lietuvos bendrą vidurkį.

**2.4. Uždavinio „mažinti aplinkos užterštumą, triukšmą“** rodiklis yra panašus į šalies vidurkį.

**3.1. Uždavinio „sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų ir pan. prieinamumą“**, rodikliai yra panašūs į bendrą šalies vidurkį, tačiau mirtingumo nuo narkotikų sąlygotų priežasčių reikšmė yra geresnė už Lietuvos vidurkį.

**3.2. Uždavinio „skatinti sveikos mitybos įpročius“** rodiklis yra prastesnis už Lietuvos vidurkį.

**4.1. Uždavinio „užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais“** IH dėl cukrinio diabeto rodiklis yra geresnis už šalies vidurkį.

**4.2. Uždavinio „plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą“** rodikliai yra geresni už šalies vidurkį.

**4.3. Uždavinio „gerinti motinos ir vaiko sveikatą“** rodikliai yra geresni arba panašūs už bendrą Lietuvos vidurkį.

**4.4. Uždavinio „stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę“** rodikliai yra panašūs arba geresni už šalies vidurkį, išskyrus mirtingumą nuo cerebrovaskulinių ir kraujotakos sistemos ligų.

**Remiantis 1 lentelėje pateiktais rodikliais ir įvertinus savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matoma, jog:**

**1. 26 rodiklių reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (žalioji zona):**

- Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo išorinių priežasčių 100 000 gyv.;
- Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, skaičius 10 000 gyv.;
- Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis asmenų skaičius 10 000 gyv.;
- Mirtingumas nuo paskendimo 100 000 gyv.;
- Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo paskendimo 100 000 gyv.;
- Mirtingumas transporto įvykiuose 100 000 gyv.;
- Standartizuotas mirtingumo rodiklis transporto įvykiuose 100 000 gyv.;
- Pėsčiųjų mirtingumas nuo transporto įvykių 100 000 gyv.;
- Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių 100 000 gyv.;
- Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.;
- Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.;

- IH dėl cukrinio diabeto skaičius (18+ m.) 1 000 gyv.;
- Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyv.;
- Apsilankymų pas gydytojus skaičius 1 gyv.;
- Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (visi) 100 000 gyv.;
- Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyv.;
- Sergamumas ŽIV ir LPL 10 000 gyv.;
- Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių;
- 2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, %;
- 1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielite, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimtys (3 dozės), %;
- Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 15-17 m. moterų;
- Mirtingumas nuo piktybinių navikų 100 000 gyv.;
- Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo piktybinių navikų 100 000 gyv.;
- Sergamumas II tipo cukriniu diabetu 10 000 gyv.;
- Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje;

- Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje.

**2. 13 rodiklių reikšmės yra prastesnės nei Lietuvos vidurkis (raudonoji zona)**

- Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0;
- Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo tyčinio savęs žalojimo 100 000 gyv.;
- Bandymų žudytis skaičius 100 000 gyventojų;
- Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %;
- Sergamumas tuberkulioze 100 000 gyv.;
- Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) 100 000 gyv.;
- Traumų dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje skaičius 10 000 gyv.;

- Mirtingumas nuo nukritimo 100 000 gyv.;
- Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo nukritimo 100 000 gyv.;
- Kūdikių, žindyčių išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.);
- Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv.;
- Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų 100 000 gyv.;
- Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo cerebrovaskulinių ligų 100 000 gyv.

3 Kiti rodikliai patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (geltonoji zona).

### III SKYRIUS SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

Remdamiesi profilio rodiklių aptarimu, iš jų detaliai analizei ir interpretavimui kaip prioritetines problemas pasirinkome šiuos rodiklius:

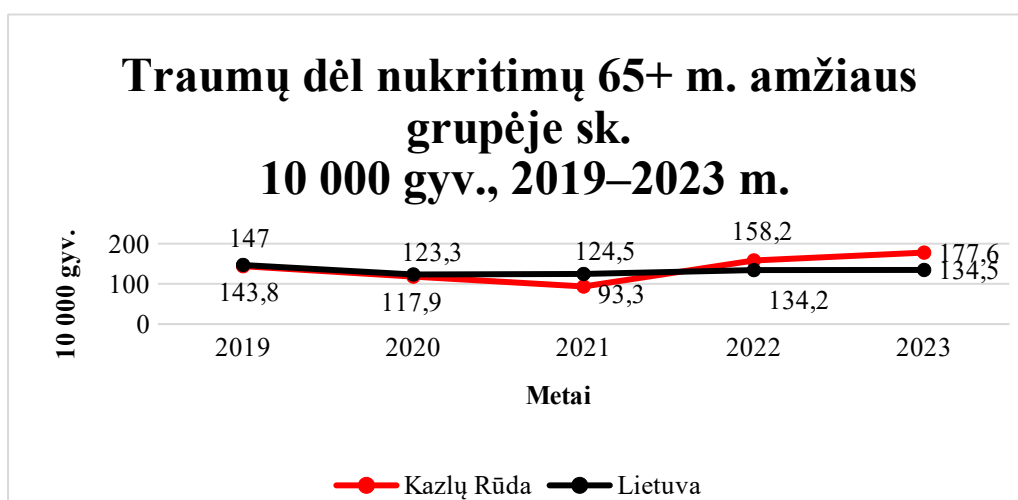
1. Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyventojų.
2. Bandytųjų žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų.
3. Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00–I99) 100 000 gyventojų.

#### 3.1. I Prioritetinė problema. Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyventojų.

Nukritimai kelia didžiausią grėsmę senyvo amžiaus žmonių sveikatai ir nepriklausomybės praradimui. Kasmet maždaug kas trečias vyresnis nei 65 m. amžiaus žmogus patiria nukritimą, o tie, kurie kartą nukrenta, turi du ar tris kartus didesnę riziką nukristi dar kartą.

Nukritimai yra pagrindinė nemirtinų sužalojimų priežastis tarp pagyvenusių žmonių. Vienas iš 10 nukritimų gali baigtis labai sudėtingais sužalojimais, pvz., šlaunikaulio lūžiu, galvos sužalojimu, lemiančiu hospitalizaciją.

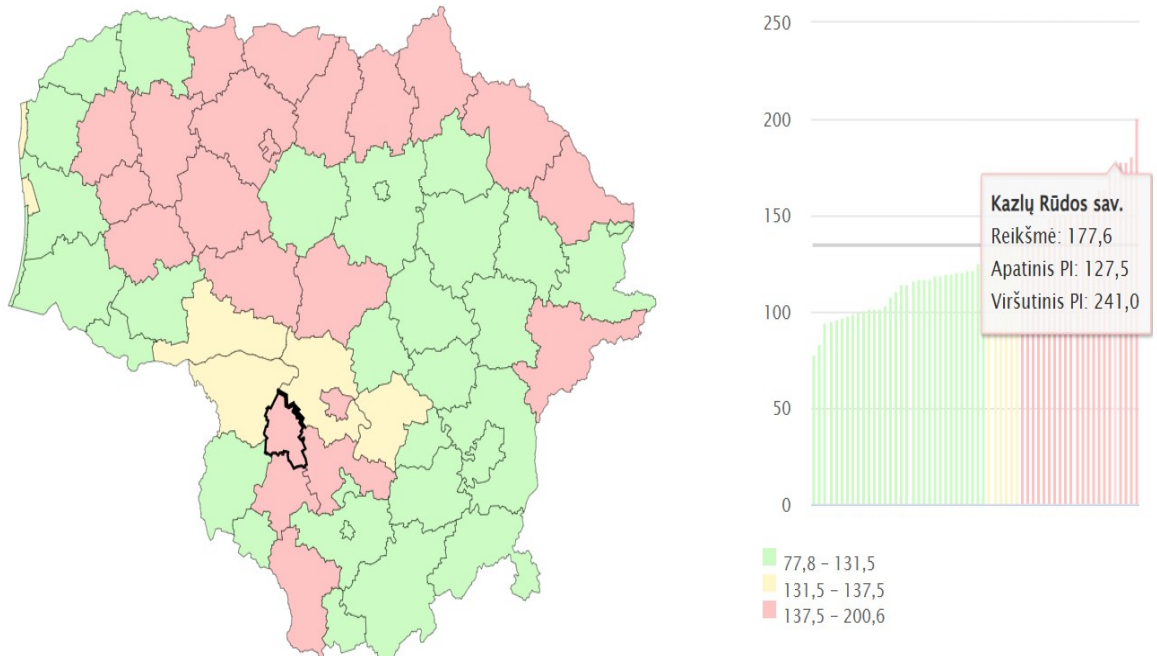
Kazlų Rūdos savivaldybėje traumų dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje skaičius nuo 2021 m. augo ir 2023 m. buvo 177,6/10 000 gyv. (3 pav.) ir buvo aukštesnis už bendrą šalies vidurkį – 134,5/10 000 gyv. 2022 m. Kazlų Rūdos savivaldybėje traumas nukritus patyrė 36, o 2023 m. 41 vyresnio amžiaus žmogus. 24 nukritę traumas patyrė moterys, o likusieji 17 buvo vyrai. Daugiau nukritusių ir traumas patyrusių vyresnio amžiaus žmonių (23 asmenys) gyveno miesto vietovėje.



3 pav. Traumų dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv., 2019–2023 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Traumų dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje skaičius atskirose savivaldybėse pateiktas 4 pav., Kazlų Rūdos savivaldybė apvesta juodu kontūru. Raudona spalva pažymėtos savivaldybės, tame tarpe ir Kazlų Rūdos, kurios viršija bendrą šalies vidurkį, žalia – kurių vidurkis mažesnis už šalies. Didžiausias traumų dėl nukritimų vyresniame amžiuje skaičius yra šiaurės Lietuvoje, Pakruojo r. savivaldybėje – 200,6/10 000 gyv., Šiaulių r. savivaldybėje – 181,3/10 000 gyv. ir Šiaulių m. savivaldybėje – 178,3/10 000 gyv.



4 pav. Traumų dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv. Savivaldybėse 2023 m. kartograma

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

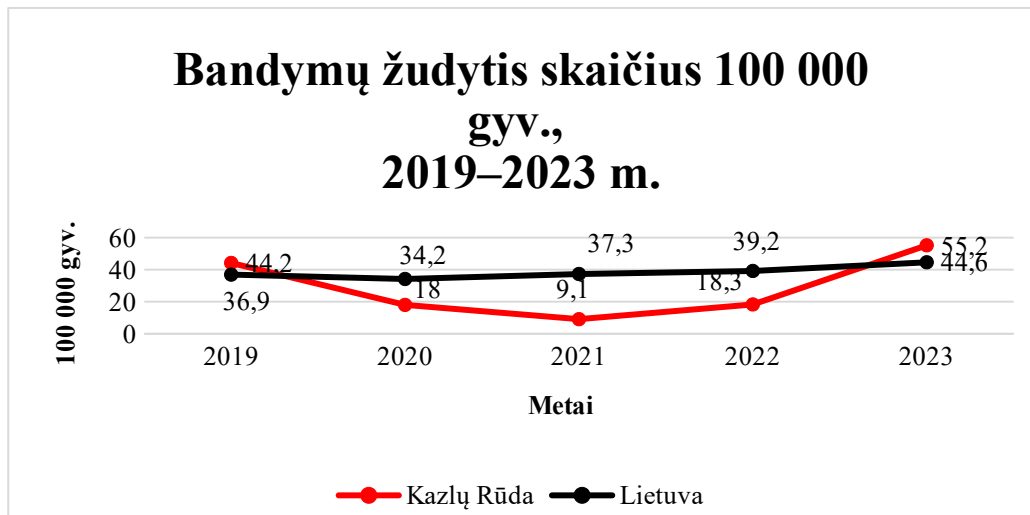
Mažiausiai traumų dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje yra Širvintų r. savivaldybėje – 77,8/10 000 gyv., Neringos savivaldybėje – 83,7/10 000 gyv., bei Pagėgių savivaldybėje – 94,2/10 000 gyv.

Apibendrinant analizuotus duomenis galima teigti, kad traumų dėl nukritimų skaičius Kazlų Rūdos savivaldybėje nuo 2021 m. auga ir viršija bendrą šalies vidurkį, dažniau šias traumas patiria moterys.

### 3.2. II Prioritetinė problema. Bandymų žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų.

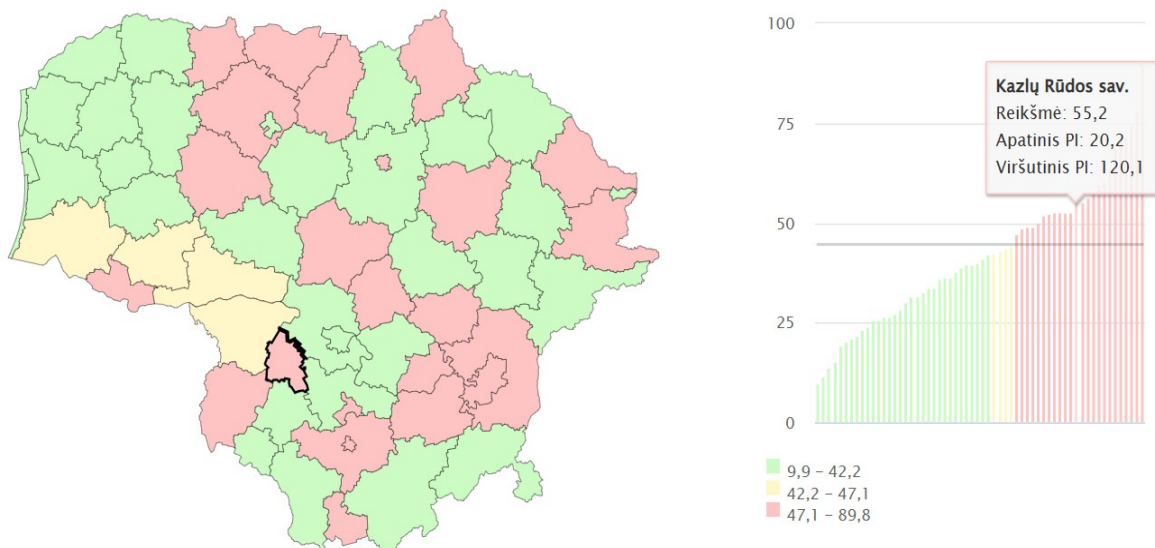
Savižudybė – valingas, paties žmogaus atliktas jo gyvybei grėsmingas veiksmas, sukeltas mirtį. Kazlų Rūdos savivaldybėje 2023 m. įvyko 4 savižudybės (visi nusižudžiusieji buvo vyrai), tuo tarpu 2021 ir 2022 m. – tik po vieną, tačiau bandymų žudytis skaičius buvo didesnis.

Bandymas žudytis – sąmoningas savo noru pasirinktas veiksmas, kurį, nebūdamas tikras dėl mirtinos baigties, atlieka asmuo, siekiantis susižaloti arba pasitraukti iš gyvenimo, ir kuris nesibaigia mirtimi. Kazlų Rūdos savivaldybėje bandymų žudytis skaičius nuo 2021 m. augo (5 pav.) ir 2023 m. buvo 55,2/100 000 gyv. (absoliutus skaičius – 6), kas viršijo šalies vidurkį – 44,6/100 000 gyv. (absoliutus skaičius – 1280).



5 pav. Bandymų žudytis skaičius 100 000 gyv., 2019–2023 m. (Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė Sistema)

6 pav. pateiktas bandymų žudytis skaičius atskirose savivaldybėse, Kazlų Rūdos savivaldybė pažymėta raudonai, o tai reiškia, kad rodiklis viršija Lietuvos vidurkį. Daugiausia bandymų nusižudyti yra Biržų r. savivaldybėje – 89,8/100 000 gyv., Pakruojo r. savivaldybėje – 77,8/100 000 gyv. ir Alytaus r. savivaldybėje – 74,5/100 000 gyv.



6 pav. Bandymų žudytis skaičius sk. 100 000 gyv. savivaldybėse 2023 m. kartograma. Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

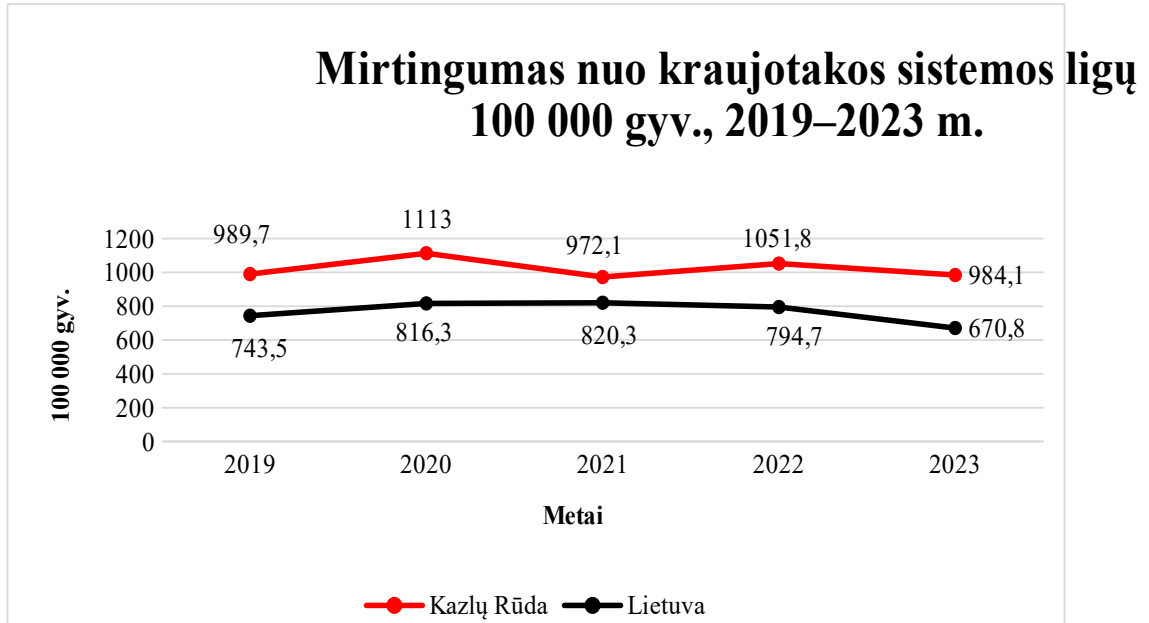
Mažiausiai bandymų nusižudyti yra Varėnos r. savivaldybėje – 9,9/100 000 gyv., Lazdijų r. savivaldybėje – 11,5/100 000 gyv. ir Rietavo savivaldybėje – 13,9/100 000 gyv.

Apibendrinant analizuotus duomenis, bandymų žudytis skaičius Kazlų Rūdos savivaldybėje nuo 2021 m. augo ir 2023 m. viršijo šalies rodiklį.

### 3.3. III prioritėtinė problema. Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų.

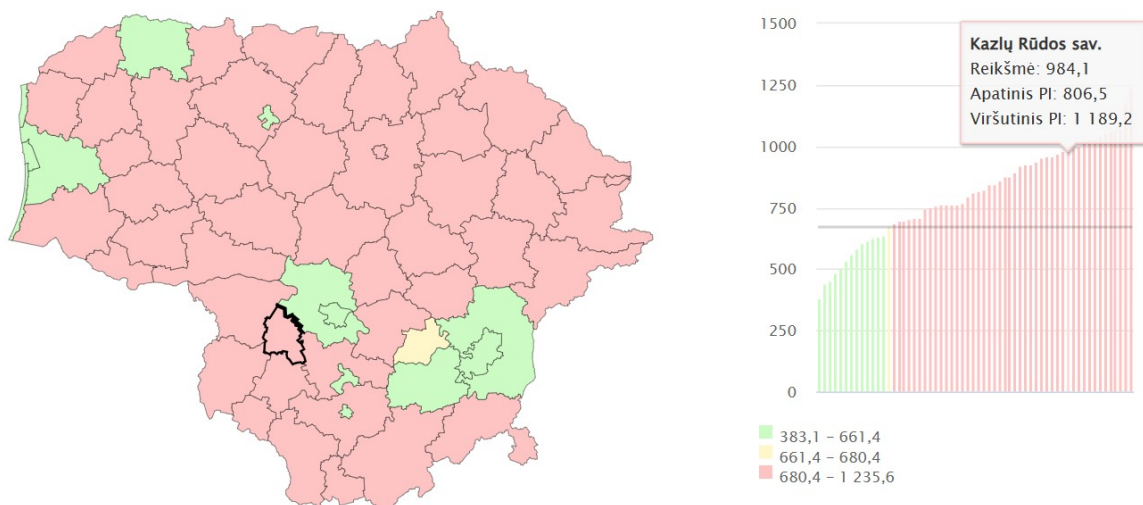
Kazlų Rūdos savivaldybėje 2023 m. mirė 174 žmonės, iš kurių 107 – nuo kraujotakos sistemos ligų. Šie žmonės sudarė 61,5 proc. visų mirusiųjų. Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo kraujotakos sistemos ligų Lietuvoje yra vienas didžiausių tarp ES valstybių narių.

Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų Kazlų Rūdos savivaldybėje nuo 2022 m. nežymiai sumažėjo (7 pav.) ir 2023 m. buvo 984,1/100 000 gyv., tačiau išliko aukštesnis už šalies vidurkį – 670,8/100 000 gyv. Pagal lytį mirusieji pasiskirstė panašiai, mirė – 53 moterys ir 54 vyrai, pagal vietovę – 57 asmenys mirė mieste, o 50 kaime. Daugiausiai mirusiųjų (90 žmonių) priklausė 65+ m. amžiaus grupei.



7 pav. Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv., 2019–2023 m. (Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema)

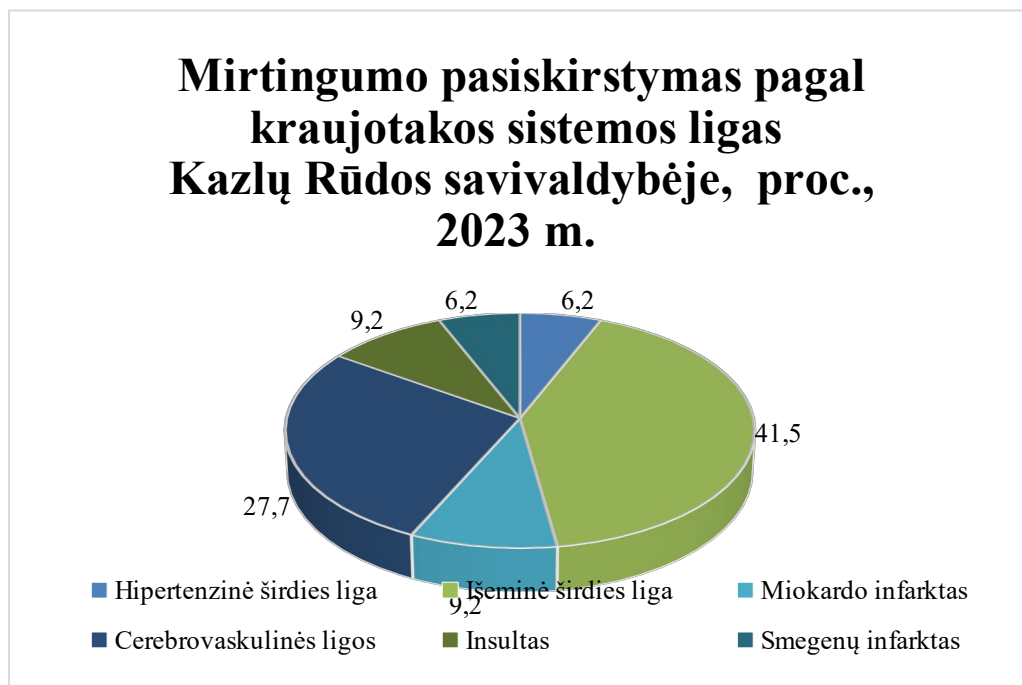
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų savivaldybėse 2023 m. pateiktas 8 pav., Kazlų Rūdos savivaldybė apvesta juodu kontūru. Iš duomenų pateiktų paveikslėlyje matyti, kad 2023 m. dauguma savivaldybių viršijo šalies vidurkį ir tik 13 savivaldybių vidurkis buvo mažesnis už bendrą šalies vidurkį. Daugiausiai mirčių nuo kraujotakos sistemos ligų buvo Lazdijų r. savivaldybėje – 1235,6/100 000 gyv., Švenčionių r. savivaldybėje – 1176,7/100 000 gyv. ir Prienų r. savivaldybėje – 1076,6/100 000 gyv.



8 pav. Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv. savivaldybėse 2023 m. kartograma. (Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema)

Mažiausiai mirusiųjų nuo kraujotakos sistemos ligų buvo Neringos savivaldybėje – 383,1/100 000 gyv., Vilniaus m. savivaldybėje – 443,1/100 000 gyv. ir Klaipėdos r. savivaldybėje – 454,1/100 000 gyv.

2023 m. daugiausiai Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų mirė nuo išeminės širdies ligos bei cerebrovaskulinių ligų (9 pav.).



**9 pav.** Mirtingumo pasiskirstymas pagal kraujotakos sistemos ligas Kazlų Rūdos savivaldybėje proc., 2023 m. (Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema)

Apibendrinant, mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų išlieka aukštas ir viršija bendrą šalies vidurkį, dažniausiai nuo šių ligų miršta asmenys priklausantys 65+ m. amžiaus grupei.

### IŠVADOS

- Nuo 2019 m. Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų skaičius mažėjo, 2022 m. savivaldybėje gyveno 10934 gyventojai, o 2023 m. gyventojų skaičius sumažėjo iki 10873 gyventojų.
- 2023 metais savivaldybėje 0–17 metų amžiaus gyventojų dalis buvo 16,7 proc., 18-44 metų amžiaus gyventojų dalis savivaldybėje sudarė 31,4 proc., 45-64 metų – 30,6 proc., o likusi dalis (21,2 proc.) buvo 65 metų ir vyresni asmenys, taip pat per 2023 m. gimė 71 kūdikis.
- Ilgalaikis nedarbo lygis Kazlų Rūdos savivaldybėje 2023 m. sumažėjo, tačiau išliko aukštesnis už bendrą šalies vidurkį.
- Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais rodiklis Kazlų Rūdos savivaldybėje nuo 2022 m. kilo ir 2023 m. buvo 36,9/100 000 gyv., bet išliko žemesnis už šalies vidurkį.
- Nepilnamečių, įtariamų padarius nusikalstamas veikas skaičius Kazlų Rūdos savivaldybėje nuo 2022 m. sumažėjo du kartus ir 2023 m. buvo 244,5/100 000 gyv. Šis rodiklis buvo mažesnis už Lietuvos vidurkį.
- Savivaldybėje, 2022 m. išaugo ligotumas infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis – 2022 m. 935,6/10 000 gyv., o 2023 m. 1120,2/10 000 gyv., kas buvo daugiau už šalies vidurkį.
- Ligtumas depresija nuo 2022 m. didėjo – 2022 m. buvo 322,8/10 000 gyv., o 2023 m. 327,4/10 000 gyv., šis rodiklis išliko aukštesnis už bendrą šalies vidurkį.



- Dažniausias mirtingumas buvo nuo kraujotakos sistemos ligų, 2023 m. 984,1/100 000 gyv., šis rodiklis buvo aukštesnis už šalies vidurkį.
- Prioritetinėmis problemomis buvo atrinkti šie rodikliai: traumų dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje skaičius, bandymų žudytis skaičius ir mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų.

## **REKOMENDACIJOS**

### **Siekiant sumažinti vyresnių asmenų traumų dėl nukritimų skaičių:**

- Didinti gyventojų suvokimą apie nukritimų pavojų, padarinius ir galimus prevencijos būdus;
- Skatinti vyresnio amžiaus asmenų įsitraukimą į fizinio aktyvumo veiklas, gerinančias pusiausvyrą, taip siekiant sumažinti kritimų riziką;
  - Skatinti pirminiame asmens sveikatos priežiūros lygmenyje dirbančius specialistus (šėimos gydytojus, bendrosios praktikos slaugytojas) laiku identifikuoti 65+ m. amžiaus asmenų lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnius, galinčius nulemti traumas ir susižalojimus;
  - Skatinti vyresnio amžiaus žmones konsultuotis dėl vaistų vartojimo, siekiant išvengti šalutinio poveikio, galinčio sukelti galvos svaigimą ar pusiausvyros sutrikimus;
  - Skatinti vyresnio amžiaus žmones naudotis vaikščiojimo pagalbinėmis priemonėmis (pvz., lazdelės, rėmai) su moderniais saugos elementais;
  - Užtikrinti viešųjų erdvių (pėsčiųjų takų, parkų, laisvalaikio erdvių, laiptų ir kt.) kokybišką ir nuolatinę priežiūrą, apšvietimą ir kitas saugumo priemones, ypač šaltuoju ir tamsiu metų laikotarpiu;
  - Mokyti vyresnio amžiaus žmones valdyti baimę dėl kritimų, nes per didelė baimė gali mažinti aktyvumą ir taip dar labiau didinti nukritimų riziką.

### **Siekiant sumažinti bandymų žudytis skaičių:**

- Didinti Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų žinias apie psichikos sveikatos svarbą, rizikos veiksnius, jų atpažinimą, organizuoti prevencines paskaitas bei vykdyti praktinius mokymus bendruomenėse;
- **Užtikrinti tęstinį savižudybių prevencijos mokymų organizavimą įvairių sričių specialistams (šėimos gydytojams, socialiniams darbuotojams, policijos pareigūnams, ugdymo įstaigų specialistams ir kt.)** siekiant pagerinti jų gebėjimą atpažinti rizikos požymius ir laiku suteikti reikiamą pagalbą;
  - Tobulinti psichologinės pagalbos teikimo sistemą, siekiant didinti paslaugų prieinamumą gyventojams psichinės sveikatos stiprinimui;
  - **Skatinti glaudesnę bendradarbiavimą tarp švietimo, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros įstaigų**, siekiant, kad rizikos grupės asmenys būtų laiku pastebėti ir nukreipti pagalbos;
  - Užtikrinti savižudybių prevencijos koordinatoriaus funkcijų tęstinumą.

### **Siekiant sumažinti gyventojų mirtingumą nuo kraujotakos sistemos ligų:**

- Skatinti pirminiame asmens sveikatos priežiūros lygmenyje dirbančius sveikatos priežiūros specialistus (šėimos gydytojus, bendruomenės slaugytojas, šių įstaigų vadovus) identifikuoti asmenis, turinčius širdies ir kraujagyslių ligų rizikos veiksnių ir nukreipti juos dalyvauti širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėje programoje;

- Kviesti ir skatinti gyventojus aktyviai dalyvauti sveikatos stiprinimo programoje, skirtoje širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto profilaktikai bei didinti gyventojų informuotumą apie šią programą;
    - Keisti gyventojų sveikatai rizikingą elgseną, didinant jų sveikatos raštingumą apie lėtines neinfekcines ligas, jų rizikos veiksnius ir prevenciją;
    - Skatinti įvairaus amžiaus asmenų fizinį aktyvumą, rengiant ir įgyvendinant Kazlų Rūdos savivaldybėje fizinį aktyvumą skatinančias programas bei organizuoti sveikos gyvensenos ugdymo bei profilaktikos renginius (seminarai, konferencijos, akcijos, mankštos, šiaurietiškojo ėjimo užsiėmimai ir kt.);
    - Didinti mitybos raštingumo žinias, vykdant vaikų ir suaugusių asmenų sveikos mitybos mokymus, numatyti priemones, skatinančias vaisių ir daržovių vartojimą.
-

<b>DETALŪS METADUOMENYS</b>	
<b>Dokumento sudarytojas (-ai)</b>	Kazlų Rūdos savivaldybė
<b>Dokumento pavadinimas (antraštė)</b>	DĖL KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2023 METŲ ATASKAITOS PATVIRTINIMO
<b>Dokumento registracijos data ir numeris</b>	2025-03-31 Nr. TS-47
<b>Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris</b>	-
<b>Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo</b>	ADOC-V1.0
<b>Parašo paskirtis</b>	Pasirašymas
<b>Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos</b>	Mantas Varaška Meras
<b>Parašo sukūrimo data ir laikas</b>	2025-04-01 15:05
<b>Parašo formatas</b>	Ilgalaikio galiojimo (XAAdES-XL)
<b>Laiko žymoje nurodytas laikas</b>	2025-04-01 15:05
<b>Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją</b>	EID-SK 2016
<b>Sertifikato galiojimo laikas</b>	2022-11-30 12:45 - 2027-11-29 23:59
<b>Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti</b>	-
<b>Pagrindinio dokumento priedų skaičius</b>	1
<b>Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius</b>	0
<b>Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)</b>	-
<b>Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)</b>	2023 m. stebėsenos ataskaita.docx
<b>Priedamo dokumento registracijos data ir numeris</b>	-
<b>Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas</b>	Elpako v.20250312.1
<b>Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)</b>	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2025-04-07)
<b>Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas</b>	2025-04-07 nuorašą suformavo Vaida Sendžikienė
<b>Paieškos nuoroda</b>	-
<b>Papildomi metaduomenys</b>	-